

ב. אסור לשוט בספינה או סירה בשבת, אבל מותר לעלות עליה כשהיא עוגנת או קשורה לשפת המים (או"ח שלט, ז).

ו. אף על פי שאסור להרהר בדברי תורה בבית המרחץ, מותר להורות הלכה פסוקה כדי להפריש אדם מאיסור (בין מאיסור תורה בין מאיסור דרבנן. ע' ציונים לתורה ג, דף ה), ואין חילוק בין בלשון חול בין בלשון הקודש.

יש מחמירים אם אפשר, שלא לומר בלשון הוראת הלכה, כגון שיאמר 'עשה כך' או 'אין מדיחין' ואל יאמר 'אסור להדיח בשבת' (עפ"י משנ"ב פה סק"ד).
יש מן הפוסקים שהתירו לומר הלכות בית המרחץ בבית המרחץ (ער"ן; אגור).

דף מא

נז. א. הרוחץ בנהר — האם ראוי או מותר לו להסתיר פניו של מטה משום צניעות?

ב. אלו הנהגות הנוגעות לרחיצה ולבריאות הגוף הובאו בסוגיא?

ג. מהם 'מוליאר' ו'אנטיכי' ומה דינם בשבת?

א. אמר רבי אבא אמר רב הונא אמר רב: כל המניח ידיו כנגד פניו של מטה כאילו כופר בבריתו של אברהם אבינו. והסיקו בגמרא שזה אמור רק בירידה לנהר אבל העולה מן הנהר ופניו כלפי העם, מותר (וטוב. ע' אג"מ יו"ד ח"ג סח, ד) לעשות כן משום צניעות, וכמו שנהג רבי אבהו וכן רבנן דבי רב אשי. [רבא היה שוחה מאותו הטעם. רבי זירא היה זקוף, שחש לדברי רב, שלא ייראה ככופר].
[ובכל אופן אסור לגעת באמתו אלא מניח ידו כנגדה, מלבד במקום בעתה שאין שם חשש הרהור. ויתכן אף במקום בעתה אין הדבר מוסכם, ותלוי בלשונות הגמרא במסכת נדה — ע' רא"מ הורב"ן].
מבואר כאן ששאר חלקי הגוף אין להקפיד על גילוחם ברחיצה בנהר וכדו' (וע"ע בשו"ת שבת הלוי ח"ה טז, ג).

ב. רב נחמן היה אומר כשרחץ במרחץ: פתחו פיהם (ושאפו הבל לתוך הגוף. עפ"י רש"י) והוציאו הבל, [כדברי שמואל: הבל מוציא הבל, כלומר הבל המרחץ שנכנס דרך הפה גורם לפליטת הזיעה], ושתו מן המים החמים.

וכן אמרו: אכל ולא שתה — אכילתו דם, וזהו תחילת חולי מעיים;

אכל ולא הלך ארבע אמות (קודם שישן. מפרשים) — אכילתו מרקבת, וזהו תחילת ריח רע;

הנצרך לנקביו ואכל — דומה לתנור שהסיקוהו על גבי אפרו, וזהו תחילת ריח זוהמא;

רחץ בחמין ולא שתה מהן (לאו דוקא משיווי רחצה אלא כלומר מים חמים. ע' הוריות יג: הגהות ריעב"ץ

ומגדים חדשים) — דומה לתנור שהסיקוהו מבחוץ ולא הסיקוהו מבפנים (שאינו מטיב לכלום);

רחץ בחמין ולא נשתטף בצונן — דומה לברזל שהכניסוהו לאור ולא הכניסוהו לצונן;

רחץ ולא סך — דומה למים על גבי חבית, (על שוליה וצדדיה, שאינם נכנסים לתוכה).

ג. מוליאר הוא מיתקן למים חמים. יש בו בצדו האחד מקום להנחת גחלים השומרים על חום המים. לפרש"י, המים ניתנים בקיבולו הגדול, והגחלים בבית קיבול קטן לצד המים. ולפירוש רבותיו, המים למעלה והגחלים למטה, בשולים התחתונים.